

13–16

O ĉiaĉimos te uzilpes e finladisko, meänkieliska aj samisko kol tribunali

13§ Te si ke jekh manuŝ si vo korkoro partja vaj aŝel ne avresko than sar partja ne jekh kazo vaj situatzja ke administrativo tribunali, sudo, phuvjesko aj okolinaske tribunali vaj jezorenke tribunali kaj arakhelpe aj silen zor pa-ntrego vaj jekh paŝ sa ne kodo than kaj si le komunurja Gällivare, Haparanda, Kiruna, Pajala och Övertorneå silen ĉiaĉimos te uzin finladisko vaj meänkieliska ne kodja vramja kana o kazo vaj e situatzja rodelpes, te si ke o kazo vaj e situatzja silen jekh phanglimos kol kadala komunurja. Sa kodo si po samisko ke jekh kisavo tribunali kaj arakhelpe aj silen zor pa-ntrego vaj jekh paŝ sa ne kodo than kaj si le komunurja Arjeplog, Gällivare, Jokkmokk vaj Kiruna, te si ke o kazo vaj e situatzja silen jekh phanglimos kol kadala komunurja.

O ĉiaĉimos te uzis finladisko, meänkieliska respektivo samisko tholpes vi kana kodola tribunali kaj jekh krisaske decizija si te lelpes vaj decizija ne jekh kazo vaj situatzja save sikavenpen ando pervo rindo kana kerelpes žalba pe anglutni krisaske decizija.

14§ O ĉiaĉimos te uzis finladisko, meänkieliska vaj samisko ne jekh kazo vaj situatzja kol tribunali sar sikavelpes no 13 § kerel vi ke delpes ĉiaĉimos te mukelpes andre beviso dokumenturja aj xramosarde lila pe kadala ŝiba, ĉiaĉimos te delpes parpale kodola dokumenturja save si po kazo vaj pe situatzja verbalo tolmacime ke kadja ŝib aj o ĉiaĉimoskana tirguilpes verbalo no tribunali te des duma kadja ŝib. O tribunali musaj te tolmacil pe ŝvediska sa kadala dokumenturja aj xramosardo beviso, te na si ke dikhelpes klaro ke ĉi si trebuimos pa kodo.

Vi ande kaver musaj o tribunali te zumavel te uzil le minoriteturenge ŝiba kana keren kontakto le manuŝentza save si parja vaj kodolentza save si ne avresko than sar partja.

Ne sa le kazurja aj situatzja save pheren talal o ĉiaĉimos te uzis finladisko, meänkieliska vaj samisko kol tribunali sar sikavelpes no 13 § kodo so si partja vaj kodo so inkerel avresko than sar partja savo najle juridisko representanto sile ĉiaĉimos te si ke rodel te delpes leke e krisaske decizija aj decizijake razlogurja vaj e decizija aj e decizijake motiveringo xramosardo tolmacilme pe kadala ŝiba.

15§ Kodo savo kamel te uzil finladisko, meänkieliska vaj samisko ne vramja kana jekh kazo vaj jekh situatzja rodelpes ando tribunali sar sikavelpes ando 13 § musaj te mangel kado katar o agor kana lelpes andre o kazo vaj e situatzja vaj kana si e pervo data kana e partja si te del anglal ando kazo vaj e situatzja.

Jekh manglimos te les jekh tolmacime lil sar sikavelpes ando 14 § trinto rindo musaj te sikavelpes na maj kasno sar jekh kurko de kana phendjapes e krisaske decizija vaj e decizija, te si ke jekh kisavo manglimos ĉi kerdjapes maj anglal ande vramja kana rodjapes o kazo vaj e situatzja.

Te si ke jekh manglimos te uzilpes minoriteturenge ŝiba vaj te lel pes jekh tolmacime lil avel andre maj kasno de sar sikavelpe no pervo aj dujto rindurja atunĉi kado shaj te na nakelpes. Jekh kisavo manglimos shaj te na nakelpes vi kana si vuŝoro te dikhelpes klaro ke naj ĉi jekh razlogo ne kado.

16§ Te si ke kodo so si partja vaj kodo so inkerel avresko than sar partja sile ĉiaĉimos te uzil finladisko, meänkieliska vaj samisko ne jekh kris ando tribunali, musaj te lelpes tolmacjo sar sikavelpes andol normurja no 5:to kapitolo 6-8 §§ aj 33:to kapitolo 9 § ando krisake kodo aj 50-52 §§ ne kris po administrativo proceso (1971:291).

Länsstyrelsen Stockholm Box 22067 104 22 STOCKHOLM Tel: 010-223 10 00

Sametinget Box 90 981 22 GIRON/KIRUNA Tel: 0980-780 30

§ 19–21 Kana naj musaj & Sar rodelpes palal aj mai but

19§ Te si ke si specialne razlogurja d-aŝtil o Governo te del avri direktivurja ke jekh autoritatja so arakhelpes talal o Governo najlenge musaj te keren sar sikavelpes ando 8 §. Pala so o Governo lea mandato katar lanstingeto aj komunurja sa kado inkerelpes vi kol kumunake autoriteturja.

20§ Sar implementin kadja kris le administriake autoriteturja musaj te rodelpes palal. O Governo del avri direktivurja save sikaven savo vaj save autoriteturja silen responsabiliteto te roden palal pe kado. Kado responsabiliteto te rodes palal ĉi insemnol ke si te pharuvelpes kodo responsabiliteto po kontrolo so silen le kaver autoriteturja.

21§ Jekh autoritatja savi sila responsabiliteto te rodel palal maj but trebul te del sfato, informatzia aj kisave aktiviteturja save mezon te žutil le kavren administriake autoriteturja te implementin le krisa.

1–12 §§

17–18

Finladisko, meänkieliska aj samisko ande angluni ŝkola, uni aver pedagogisko aktiviteto aj phurrengo grizimos

17§ O ĉiaĉimos kaj univar te delpes angluni ŝkola aj uni aver pedagogisko aktiviteto po finladisko, meänkieliska vaj samisko porunĉilpes sar te kerelpes and 8:to kapitolo 12 a § aj 25:to kapitolo 5 a § ande ŝkolaki kris (2010:800).

18§ Jekh komuna savi kerel partja katar jekh garutnegotna musaj te del kodolenge save mangan kodo posibiliteto te len antrego vaj jekh laŝi kotor ando serviso aj žutimos so delpes ando programo savo si nol phurrengo grizimos katar buĉjarne save den дума finladisko, meänkieliska respektivo samisko.

18a§ Jekh komuna savi ĉi kerel partja katar ĉi jekh garutnegotna musaj te del kodolenge save mangan kodo posibiliteto te len antrego vaj jekh laŝi kotor ando serviso aj žutimos so delpes ando programo savo si nol phurrengo grizimos katar buĉjarne save den дума finladisko, jiddisko, meänkieliska, romani ŝib vaj samisko, te si k-e komuna silen akceso ke kisave buĉjarne save žanen kadala ŝiba. Se kado inkerelpes vi katar jekh komuna savi kerel partja katar jekh garutnegotna ne jekh specifika ŝib ne sa le kukolaver ŝiba.

18b§ E komuna musaj ando programo so silen pa kisavo grizimos save delpes pala sar sikavelpes ando 18 aj 18 a §§ musaj te roden te žanen savo trebujmos silen le phurren t-aŝtin te inkeren pengi kulturake identiteto.

18c§ E komuna musaj te del informatzia kodoleske savo rodel žutimos ando programo pol phurrengo grizimos pa kodolo posibiliteturja ke kisavo serviso aj žutimos so sikavelpes ando 18 aj 18 a §§.

§ 1–5

Generalno normurja

1§ Kadja kris kidel kathe normurja pol natzionalne minoriteturja, natzionalne minorititurenge šiba, garutnegotan aj o čiačimos te uzilpes e minorititurenge šiba kol administriake autoriteturja aj tribunali aj vi normurja pa le phurrenge grižimos. E kris kidel kathe vi normurja pa sar de rodelpes palal pa sar implementilpes e kris.

2§ Natzionalne minoriteturja si le židovurja, le rom, le samurja, švedoske finlandezurja aj le tornedalurja exako sar ande promisiunja savi o švedo leas pala e Europjake drickoske konventzia pa e protekcija pol natzio-

nalne minoriteturja (SÖ 2000:2) aj Europjake statuteske ram po regionurja vaj minorititurenge šiba (SÖ 2000:3).

Ande kris pol šiba (2009:600) si xramosardo ke kadala si le natzionalne minorititurenge šiba finlandisko, jiddisko, meänkieliska, romani chib aj samiska.

3§ Komunurja aj landstingo musaj te den informatzia le natzionalne minorititurenge pa lenge čiačimatar aj pa savo fealo responsabiliteto si generalno kaj sikavelpes ne kadja kris aj pe kokolaver rama ke save kadja kris kerer referirja. Kado respektilpes vi katar le statoske administriake

autoriteturja savenge aktiviteturja insemnol but andol natzionalne minoriteturja vaj minorititurenge šiba.

4§ Ande kris pol šiba (2009:600) sikavelpes ke generalno si jekh specialo responsabiliteto te delpes protekcija aj te vazden le natzionalne minorititurenge šiba. Generalno musaj vi pa kaver riga te vazden le natzionalne minorititurenge posibiliteto te inkeren aj te barion peski kultura ando švedo. Te barion le chavorrenge kulturake identiteto aj te uzin penge minorititurenge šib musaj te vazdelpes specialno.

5§ Administriake autoriteturja musaj te den le natzionalne minorititurenge o posibiliteto te aven thodine ne sama nol kodola pushimatar save si lenge paše aj sar maj dur sar d-aštilpes te keren sfato kethanes le minorititurentza ne kisave pushimatar.

Te kerelpes sfato kethanes pala sar sikavelpes ando pervo rindo musaj te kerelpes maškaral la administriake autoritatja te inkerelpes jekh strukturato dialogo le natzionalne minorititurentza ando golo te shaj te lel pes sama pa lengi pozicija aj lengo trebuimos kana e autoritatja lel peske decizij.

5a§ Administriake autoriteturja musaj specialno te vazden le chavorrenge aj ternenge posibiliteturja te aven thodine ne sama aj te kerelpes sfato lentza ne kodola pushimatar so si lenge pašal aj te lašaren le formurja ande kadja pala lenge situatzia.

5b§ Komunurja aj landstingo musaj te thon golo aj pasurja ne lengi buči ande politika pol minoriteturja. Informatzia pa savo si o golo aj le pasurja save thodinepes pala sar sikavelpes ando angluno rindo musaj te mukenpes avri kana mangelpes katar e autoritatja savi sila responsabiliteto terodelpes palal sar sikavelpes ando 20 §.

§ 6–7 Garutnegotan

6§ Ando garutnegotan ando finlandisko šib si kadala komunurja *Botkyrka, Eskilstuna, Gällivare, Hallstahammar, Haninge, Haparanda, Huddinge, Häbo, Kiruna, Köping, Pajala, Sigtuna, Solna, Stockholm, Södertälje, Tierp, Upplands Väsby, Upplands-Bro, Uppsala, Älvkarleby, Österåker, Östhammar* och *Övertorneå*.

Ando garutnegotan ando meänkieliska šib si kadala komunurja *Gällivare, Haparanda, Kiruna, Pajala* och *Övertorneå*.

Ando garutnegotan ando samisko šib si kadala komunurja *Arjeplog, Arvidsjaur, Berg, Gällivare, Härjedalen, Jokkmokk, Kiruna, Lycksele, Malå, Sorsele, Storuman, Strömsund, Umeå, Vilhelmina, Åre, Älvdalen* och *Östersund*.

7§ Aver komunurja save aba naj nakade ando 6 § shaj pala so roden te aven andre te keren partja ne jekh garutnegotan ando finlandisko, meänkieliska vaj samisko šiba. E decizija kaj jekh komuna te shaj te kerel partha ne jekh garutnegotan lelpes katar o *Governo*.

Jekh komuna savi kerel aba partja katar jekh garutnegotan pala so lel o *Governo* decizija shaj te rodel ko *Governo* te anklel avri katar jekh garutnegotan. O *Governo* shaj te lel decizija te mukel avri jekh komuna numa te si ke shaj te dikhelpes vušoro le razlogurja.

O *Governo* si kodo kaj bišavel le lila kaj sikaven o phanglimos andre aj kana anklelpes avri katar jekh garutnegotan.

§ 8–12

O čiačimos te uzilpes e finlandisko, meänkieliska aj samisko kol autoriteturja

8§ Jekh manuš siles čiačimos te uzil finlandisko, meänkieliska respektivo samisko kana kerel kontakto verbalo vaj xramosardo le administriake autoriteturja savenge geografiska aktiviteturjake arja pa-ntrego vaj numa jekh rig si sa pa kodo than kah si vi le minorititurenge šibake garutnegotan. Kado shaj te kerelpes nol kodola situatzij kana jekh manuš si vo korkoro partja vaj ašel ne avresko than sar partja, te si k-e situatzija sila phanglimos ko garutnegotan.

Te si ke jekh manuš uzil finlandisko, meänkieliska vaj samisko ne jekh kisavi situatzija, e autoritatja sila responsabiliteto te del anglal verbalo sa pe kodja šib. O manuš kaj najle juridisko reprezentanto sile opral pe kado čiačimos te si ke mangel te del leske jekh lil kaj si tolmacime e decizija aj kodola razlogurja pe save leapes e decizija ne kodja situatzia po finlandisko, meänkieliska respektivo samisko.

E autoritatja musaj vi ne kaver situatzii te zumavel te arakhek lašio kontakto le manušentza po kadala šiba.

9§ Avreal katar jekh garutnegotan sile le manušes čiačimos te uzil finlandisko, meänkieliska respektivo samisko kana lel kontakto verbalo vaj xramosardo le administriake autoriteturjake ne kodola situatzij kaj jekh manuš si vo korkoro partja vaj ašel ne avresko than sar partja, te si ke e situatzija shaj te lelpes katar jekh bučiarno savo del duma minorititurenge šiba.

10§ Jekh manuš sile kana-godi čiačimos te uzil finlandisko, meänkieliska aj samisko kana lel kontakto po xramosardo lil le *Governatoske ombudsmano* aj *Diskriminjake ombudsmano*. Sa kodo si posibilo vi kana kerelpes individualo kontakto xramosardo ko *Justitziake sekretaro*, *Siguracijake agencija*, *Preseptorenge agencija* aj *Bučiake agencija* ne kodola situatzij kana o manuš si vo korkoro partja vaj ašel ne avresko than sar partja.

11§ Administriake autoriteturja musaj te keren buči te shaj te avel akceso kol bučiarme save džanen finlandisko, meänkieliska respektivo samisko pe kodola thana kaj e si trebujmos pe kado no kontakto maškar le manuš aj e autoritatja.

12§ Administriake autoriteturja silenge slobodo te phenen specialno vramja aj thana kana aj kaj d-aštin te len andre gosturja manuš save den duma finlandisko, meänkieliska respektivo samisko, aj vi te avelen specialno vramja kana d-aštilpes te mares telefono.